

KOULU

JAMEN-

NEISYYS

WSOY

KOULU JA
MENNEISYYS

KOULU JA MENNEISYYS

SUOMEN
KOULUHISTORIALLISTEN SEURAN
VUOSIKIRJA 1935.

PORVOO * HELSINKI
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

TOIMITUSKUNTA:

EINAR FIEANDT †

A. R. CEDERBERG

H. V. SANTALA

HEIKKI KARVONEN

AARO TYNELL

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖN
KIRJAPAINOSSA PORVOOSSA
1936

SISÄLLYS:

	sivu
Alkusanat	7
<i>A. R. Cederberg</i> , Kouluneuvos Einar Fieandt	9
<i>Kurt H. Enwald</i> , A. J. Mela	11
<i>J. A. Wecksell</i> , A. J. Mela	16
<i>Hanna Kallio</i> , Vanhoja koulumuistoja	22
<i>Heikki Impivaara</i> , Pari pikku piirrettä Raahen koulusta	31
<i>Reino Routavaara</i> , Piirteitä Oulun triviaalikoulun historianope- tuksesta viime vuosisadan alkupuolella	44
<i>Juuso Mustonen</i> , Inkerin kansanopetuksen alkuvaiheita	77
<i>E. O. Stenij</i> , Sata vuotta ammattiopetuksemme vaiheita	87
<i>Heikki Terho</i> , Haminan saksalaisen alkeiskoulun oppilasmatrikkeli	94
Suomen kouluhistoriallisen seuran säännöt	102

Helmikuun 4 p:nä 1935 perustettu Suomen kouluhistoriallinen seura julkaisee nyt ensimmäisen vuosikirjansa. Seuran tarkoituksena on ylläpitää maassamme kouluhistoriallista harrastusta. Jo vuosikymmeniä ennen seuran perustamista on tämä harrastus kouluväen piireissä kytentynyt. Monesti se on johtanut toimintaankin, mutta kestävää pohjaa sille ei ole saatu. Aiemmin on varojen puute tavallisesti tehnyt tyhjäksi kaikki hyvät yritykset asian eteenpäin viemiseksi.

Vuonna 1904 teki Koulutoimen Ylihallitus Kasvatusopillisen Yhdistyksen keskusosaston lausuntoon perustuvan esityksen, että Ylihallituksen uutta huoneustoa järjestettäessä olisi tilaa varattava myöskin alkuunpantavalle pedagogiselle museolle. Samalla pyydettiin seuraavaksi viisivuotiskaudeksi varaamaan koulumuseolle 6 000 mk vuodessa ja kertakaikkinen 3 000 mk:n määräraha museolle luovutettavan huoneuston sisustamista varten. — Tämä esitys, joka toteutettuna olisi voimakkaasti vaikuttanut kouluhistoriallisen harrastuksen leviämiseen, ei saanut Senaatissa kannatusta, se hylättiin. Samoin kävi vuonna 1913, kun asiasta tehtiin uusi esitys.

Kun nämä Koulutoimen Ylihallituksen esitykset koulumuseon aikaansaamiseksi olivat rauenneet, teki Suomen Opettajayhdistyksen keskushallitus v. 1916 uuden aloitteen asettamalla toimikunnan huolehtimaan koulumuseon aikaansaamista. Tämä toimikunta, johon kutsuttiin myöskin oppikoulujen opettajia, piti museon alkuunpanoa ja vastaista ylläpitoa varten tarpeellisena yhdistyksen muodostamisen, jota varten se laati myöskin sääntöehdotuksen. Lokakuun 13 p:nä 1917 hyväksyttiin

mainittu sääntöehdotus ja perustettiin Suomen Koulumuseoyhdistys.

Yhdistys sai Koulutoimen Ylihallitukselta koulumuseota varten Ylihallituksen alakerran luoteisessa kulmassa olevan huoneen ynnä tarpeelliset lämmitysaineet ja valaistuslaitteet. Museon alkuunpanokustannuksia varten antoi Senaatin Kirkollisiain toimituskunta 500 mk:n avustuksen. Kouluhallitus, kustannusliikkeet ja monet yksityiset henkilöt lahjoittivat yhdistykselle vanhempia koulukirjoja, opetusvälineitä, koulukalustoa, koulujen vuosikertomuksia ym., ja näin kertyi koulumuseoon runsaasti kouluhistoriallista ainesta. Se järjestettiin ja luetteloi, mutta pian huomattiin, että koulumuseolle annettu huone oli tarkoitukseen aivan liian pieni. Kun suurempaa huoneustoa valtion taloista ei ollut saatavissa, eikä yhdistyksellä ollut varoja huoneuston vuokraamiseen, hiljeni yhdistyksen tarmokkaasti aloitettu toiminta. Vuonna 1933 päätettiin Suomen Koulumuseoyhdistys lakkauttaa, koska yhdistyksen toiminnan menestyksellinen jatkaminen silloin voimassa olleiden sääntöjen puitteissa oli osoittautunut hankalaksi. Samalla päätettiin ryhtyä perustamaan uutta yhdistystä, joka jatkaisi Suomen Koulumuseoyhdistyksen aloittamaa tärkeitä työtä.

Uusi yhdistys perustettiin, kuten jo alussa mainittiin, vuoden 1935 alussa. Sen toiminnan suuntaviivat ovat yleensä samat kuin Suomen Koulumuseoyhdistyksenkin — se kerää koulumuseo-, -kirjasto- ja arkistoinesta, mutta lisäksi se harjoittaa julkaisutoimintaa, jonka avulla toivotaan kouluhistoriallisen harrastuksen parhaiten leviävän.

Ensimmäisenä vuotena on seuran toiminta kohdistunut jäsenien hankkimiseen, Suomen Koulumuseoyhdistykseltä saatujen kirjojen ja opetusvälineiden siirtoon ja järjestelyyn sekä julkaisutoimintaan. Vanhojen koulukirjojen ja opetusvälineiden keräystä ei vielä ole voitu aloittaa, sillä siihen tarvittavia varoja ei seuralla vielä ole. Sen tähden täytynee kuluvanakin vuonna tyytyä toimimaan samoin kuin viime vuonna. Tämä on kyllä hidasta toimintaa, mutta se on toimintaa kuitenkin.